1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-3740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-3357

РІК LXX. Ч. 213. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 7-го ЛИСТОПАДА 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 7, 1963 No. 213. VOL. LXX.

ВИБОРИ НЕ ПРИНЕСЛИ БІЛЬШИХ НЕСПОДІВАНОК

Ню Йорк. — Цьогорічні вибори в дні 5-го листопада не принесли більших несподіванок, і в політичних колах немає показника для того, щоб передбачати на основі вислідів цьогорічних не-конґресових виборів, хто переможе у виборах в найближчому році, коли вибиратимуть президента та всіх конґресменів і одну третю сенаторів. На загал не було надто численної участи у виборах, як звичайно буває, коли вибирають тільки на менше важливі становища. В деяких стейтах вибирали губернаторів, а деякі міста — посадників. І так, у Філядельфії, Па., вибирали посадника міста, за яке то становище змагався теперішній посадник демократ Джейме Г. Дж. Тейт з республіканцем Джеймсом Т. Мек Дермонтом. Тейта сильно підтримував президент Кеннеді, і тому в політичних колах з цікавістю очікували на вислід цих виборів, бо вони мали бути показником, чи популярність Президента не зменшилася в тому місті, де недавно було расове напруження. Перемога демократа Тейта свідчить про те, що Кеннеді втішається прихильністю виборців. Республіканці сподівалися виграти вибори в тому місті тому, що демократи урядують там уже 12 років. Але справа не вдалася і Тейт має там урядувати ще дальші 4 роки. Тейт після того, як Мек Дермонт признав демократичну перемогу, дякував за підтримку президентові Кеннеді, який недавно відвідав Філядельфію. Губернатор стейту Ню Джерзі Ричард Дж. Гюз мусить приняти поразку у виборах, бо виборці відкинули його пропозицію в справі видання стейтом бондів на суму $750 000 000. З тимчасових вислідів виходить, що за пропозицію цієї позики голосували 598 946, а проти бондів — 683 987. Крім того республіканці в Ню Джерзі здобули від демократів два становища стейтових сенаторів: в повітах Ессекс і Бирмінґтоні. Нюйоркський посадник - демократ Роберт Вагнер може похвалитися успіхом, бо за його проєкт про дозволені законом заклади в кінських перегонах поза стадіоном, — голосувала велика більшість виборців — у відношенні, як 3:1. В Ню Йорку не було інших виборчих ссенсацій, до Міської Ради вперше вибирали 10-ох нових радних, якими поділилися обидві партії, вибравши по 5-ох радних. Преса підкреслює поразку Ліберальної партії, якій не вдалося вибрати ані одного радного. Між вибраними республіканцями є кузен губернатора Рокефеллера — Ричард С. Олдріч. З важніших виборчих вислідів треба ще згадати те, що на губернатора Кентаки був вибраний Едвард Т. Бретіт, який переміг республіканця Л. Б. Нонна, що є прихильником сенатора Голдвотера. В тому що Республіканська партія переможуть республіканці. Демократична більшість не була велика, що свідчить, що поволі і в південних стейтах починає здійснюватися засада політичної двопартійности. Те саме треба сказати і про стейт Міссіссіпі, в якому переміг заступник губернатора демократ Пол Б. Джансон, який обіцяє продовжувати політику дотеперішнього губернатора Росса Р. Барнетта, славного тим, що чинно противився скасуванні расової сеґреґації в школах. Джансон переміг республіканця Робела Філіпса більшістю 124 739 до 71 514. Цей неповний виборчий вислід свідчить про те, що Республіканська партія і в тому стейті стає поважнішим політичним чинником. Вибори проходили спокійно, ніде не занотовано якихся незаконних дій.

Збільшено до 70 відсотків вимагану готівку при біржових трансакціях

Вашинґтон. — Федеральна РадаРезерви рішенням із 5-го листопада збільшила висоту готівки при біржових трансакціях із 50 до 70% із важністю від 6-го листопада. Це значить, що хто хоче купувати на біржі якісь акції, то може дістати позички тільки на 30% вартости акцій, а 70% мусить заплатити готівкою. Цього зарядження сподівалися у фінансових колах, тільки ніхто не знав, коли воно зачне діяти. Рада Резерви видала зарядження на те, щоб не допустити до можливих численних спекуляцій на біржі тих осіб, які могли б їх переводити, користаючи з кредитів. Сподіваються, що ціни на акції дещо впадуть в перших днях після цього зарядження.

Винайдено першу пробну вакцину проти більшого числа вірусів

Вашинґтон. — Д-р Роберт Гюбнер із Крайового Інституту Здоров'я повідомив, що вдалося винайти першу експериментальну вакцину проти більшого числа вірусів, які спричинюють загальне перестуду. Урядовий лікар - науковець заявив, що це, покищо, перший крок до продукції такої вакцини, яка забезпечувала б проти такої поширеної недуги, як загальна перестуда. Д-р Гюбнер остерігає, що треба ще численних зусиль, щоб винайти таку одну вакцину, ін'єкція якої була б певною запорукою того, що нещеплена особа є вповні забезпечена проти перестуди. Винайдену вакцину з успіхом випробовувано на в'язнях добровольцях у федеральній в'язниці в Лортені, Вірджінія. Головний лікар Лютер А. Террі з Публічного Уряду Здоров'я говорив про цю вакцину на зборах Т-ва Військових Лікарів. Ця вакцина є зроблена з неживих вірусів, так званих „ЕСНО-28". Праця над винайденням вакцини, що забезпечувала б проти більшого числа вірусів, продовжується. Досі є вакцини, якими щеплять проти інфлюенци, яку спричинюють інші віруси від тих, що викликають перестуду.

В АМЕРИЦІ

● Колишній президент Д. Д. Айзенгавер в неділю 10 і 17-го листопада виступатиме на телевізії у зв'язку з появою книжковим виданням його спогадів „Роки в Білому Домі", які тепер друкуються частинами в кількох щоденниках. Інтервю з Айзенгавером відбудеться в Геттисбургу, а в телевізії та в радіо передаватимуть із тіп рекордів.

● 93-річний найстарший державний муж Бернард Барух заявив на зборах спілки електричних робітників, що потреба великої самодисципліни федерального уряду, працедавців та зорганізованого робітництва, щоб не допустити до інфляції доляра. Інфляція, казав Барух, це загроза для тих людей, які живуть із таких прибутків, які не зміняються або не збільшуються зі зростом дорожнечі.

● Преса пише, що родина Кеннеді, крім Білого Дому, живе у вільних днях від праці, поза Вашинґтоном в своїх або чужих домах і досі вже нараховано 9 таких домів. В Білому Домі Президент живе тільки під час праці Конґресу, а під час вакацій і свят та недіть вітає з тому дома, куди пересічно щотижня прибуває 27.000 відвідувачів. Те саме робиля в дальній пригороді, які виїздили зі столиці, коли тільки могли.

Сенат зменшив фонди на закордонну допомогу

Вашинґтон. — Сенат 5-го листопада більшістю 42 до 40 голосів зменшив суму признану на закордонну допомогу, і схвалив на позички закордонним державам не $975 000 000, на що були вже погодилися партійні провідники, тільки $950 000 000. Сенат голосував на запроєктовану поправку сенатора - демократа Вейна Морса з Ореґону, який очолює ліберальну опозицію проти закордонної допомоги. За пропозицію сенатора Морса голосували 29 демократів і 13 республіканців, проти були 28 демократів і 12 республіканців. Компромісовий плян пропонував на закордонну допомогу суму $3 815 000 000, Комісія Закордонних Справ плянувала — $4 200 000 000, а президент Кеннеді пропонував в бюджеті на фінансовий рік 1963 - 1964 суму $4 500 000 000. Довгі дебати над справою закордонної допомоги можуть спричинити те, що не буде багато часу на вирішування таких важливих справ, як законопроєкти про охорону громадянських прав та програма зменшення прибуткових податків.

Д-р Буш про атомову бомбу та використання науки для воєнних цілей

Філядельфія, Па. — Відомий науковець і атомовий фахівець, почесний голова Массачусетського Технологічного Інституту д-р Ванневар Буш, промовляючи в телевізії на тему „поглянь тепер на атомову бомбу", сказав, що якби під час другої світової війни не були винайшли атомової бомби, то наука була б винайшла якусь іншу зброю, може ще грізнішу, як атомова бомба, винайдення якої було тільки модерним застосуванням наукових і інженерських здобутків до воєнних цілей. Коли б тепер не було атомової бомби, то, можливо, була б біологічна зброя, що була б ще грізніша для людської цивілізації. Під час другої світової війни над винайденням атомової зброї працювали науковці в Німеччині, і там не винайшли бомби тільки тому, що одна група німців поборювала іншу групу, численні німці були нагаячами Гітлера, і робили внаслідок цього багато помилок. Атомову бомбу вдалося винайти під час останньої війни тому, казав д-р Буш, що можна було практично застосовувати наукові здобутки фізики, які були готові ще перед вибухом другої світової війни. Такий самий „вибух" можливий буде незабаром в біології, де зібрано досі величезне знання, яке одного дня почнуть застосовувати в різних напрямках, і ніхто навіть не може передбачити, що нове й велике тоді станеться, — гадає д-р Буш.

Кубинці заповіли свою участь у пікетуванні совєтської місії 7-го листопада

Ню Йорк. — Численні кубинські іміґранти в Ню Йорку заповіли, що вони бажають взяти участь у плянованому пікетуванні приміщень совєтської місії до Об'єднаних Націй при Парк Евню і 67-ій вулиці під час приняття, яке місія влаштовує для закордонних дипломатів з нагоди роковин т. зв. „Октябрської революції", що під оддудними гаслами „землі і волі" потрапила встановити свою терористичну і народовбивчу большевицьку систему не тільки в Росії, але й в захоплених нею розбоєм і агресією багатьох інших, колись вільних країнах, від України починаючи, а на Кубі тим часом скінчивши. В запланованому пікетуванні, до якого долучується також КАСІД (Конференція американців центрального і східньо-европейського походження), візьмуть зорганізовану участь поодинокі національні групи, тепер уже включно з кубинцями. Українці належать до співорганізаторів пікетування, в якому заповідають свою участь вояцька студентів Колюмбійського університету і Ґантер коледжу. Пікетування почнеться о год. 6:30 по полудні.

● Ню Йоркові загрожує недостача води, якщо і надалі довший час не буде дощу, бо водні резервуари повні тільки на 29 відсотків. Населення цього міста почало ощаджувати воду, і в попередньому тижні на 4.4 відсотка менше зужито води, але комісар від води заклинає, що ця ощадність виносила 25 відсотків.

● До резервату в Тексасі, як повідомляє департамент внутрішніх справ, вже прилетів 31 чорнобілий американський журавель на зиму з Канади. Минулого року було їх там тільки 28 старих, а цього року є 7 молодих і 24 старих. Сподіваються, що туди прибудуть ще 4 журавлі.

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу в Пасейку відбув Загальні Збори

Пасейк. — Минулої суботи, 2 листопада 1963 р. тут відбулися, в приміщенні Народного Дому, загальні збори Окружного Комітету сімох Відділів УНСоюзу в Пасейку, Клифтону, Патерсону, Мави, Ґрейт Медовс і Виппані, які разом групують понад тисячу членів. Збори розглянули минулу працю Округи й намітили нову, зокрема відзначення 70-річчя УНСоюзу, яке припадає на початок 1964 року. Схвалено відмітити цей ювілей бенкетом - зустріччю місцевих громадян, а крім цього масово взяти участь у великому ювілейному святі, яке підготовляє нюйоркська метрополітальна Округа в Карнеґі Гол в Ню Йорку в сам день ювілею, тобто 22-го лютого 1964 р. Дальше збори намітили активізацію деяких Відділів Округи, які не відгукуються на ніякі заклики й поволі підупадають. Новообраний Окружний Комітет зобов'язано відвідати ці Відділи й докласти всіх старань, щоб їх назад привернути до щирішої союзової громади. Окремо обговорено, після доповіді головного секретаря Ярослава Падоха, справу набирання нових членів до УНСоюзу, без якої трудно будь-кому обійтися, а нові члени є мінімальний. До нової Окружної управи були обрані: Володимир Новацький — голова, Олександер Гнатюк — містоголова, Василь Марущак — секретар, Назар Михайлишин — касир, Петро Головачук — організаційний діловод та з уряду — секретарі всіх Відділів УНСоюзу Пасейської Округи. Прибувший на збори гол. секретар УНСоюзу, поінформував приявних про працю УНСоюзу й його пляни на майбутнє та про завдання Відділів у акції постійної розбудови та росту УНСоюзу. Він дав підсумки праці округи, висловив побажання щодо дальшої праці та особливо відмітив одного з найуспішніших організаторів членів не тільки пасейської Округи, але всього УНСоюзу, секретаря 42 Відділу з Пасейку Петра Головачука, який зорганізував минулого року 83 членів, а цього вже добігає до п'ятдесятки. Представник Екзекутиви закликав інших секретарів та місцевих союзових діячів здобути пам'ятковy мережу поширення поміж членами Відділів і поміж ширшою українською громадою кової акцидентової грамоти за участь у цьогорічній акції розбудови УНСоюзу в 70-річчя його органу „Свободи".

НА ДОПОМОГУ ЗАБЛЬОКОВАНИМ АМЕРИКАНЦЯМ

Британський військовий конвой готується в дорогу до Захід. Берліну, щоб задемонструвати цим проти затримання американського військового конвою біля Марієнборну.

В Греції переміг Папандреу, вимагає для себе посту прем'єра

Атени. — У виборах, що відбулися в Греції, переміг провідник Центрової Партії Єдности Юрій Папандреу, що була досі в опозиції до очолюваного колишнім прем'єром Константином Караманлісом уряду консерватистів. За дотеперішніми підрахунками, партія центру Папандреу здобула 1 921 577 голосів, проти 1 773 691, що були віддані на кандидатів партії Караманліса. У зв'язку з цією перемогою Папандреу, король Павло викликав його на конференцію для обговорення з ним справи створення нового уряду. В політичних колах переконані, що посту прем'єра для себе сам Папандреу, який був уже прем'єром грецького уряду в екзилі під час другої світової війни. Не зважаючи на свій похилий вік, йому вже 75 років, Юрій Папандреу ще дуже енерґійна та активний політик і йому приписують в заслугу виборчу перемогу над консерватистами.

Італійський уряд зрезиґнував, йдуть розмови про коаліцію з лівими соціялістами

Рим. — Тимчасовий уряд прем'єра Джованні Леоне подав свою резиґнацію на руки президента Антоніо Сеньї, який із черги доручив Леоне очолювати далі уряд і вести його аґенди аж до часу сформування нового уряду. Урядову кризу, яка тепер заіснувала в Італії, політичні обсерватори визначають, як одну із найтяжчих на протязі усієї повоєнної історії. Розв'язку теперішньої кризи добачує дехто в можливості коаліції урядової Християнсько-Демократичної Партії із партією лівих соціялістів Пєтро Ненні та з іншими поміркованими лівими партіями. Розмови в справі такої коаліції уже відбуваються. Ліві соціялісти не брали участи в італійських урядах від 1947 року. Їх поворот до уряду може викликати деякі ускладнення в італійській закордонній політиці, зокрема в ставленні до НАТО і близьких взаємин із ЗДА. Прихильником урядової коаліції з лівими соціялістами вважають секретаря Християнсько - Демократичної Партії Альдо Моро і його мабуть призначить президент Сеньї, як кандидата на нового прем'єра. Рішучим противником співпраці із соціялістами є колишній італійський прем'єр Маріо Сцельба. Найближчим часом має відбутися пленум національної ради Християнсько - Демократичної партії, який обговорить і вирішить справу коаліції з лівими соціялістами.

● Вже вийшов Старий Фармерський Альманах, редактор якого на основі познак в природі передбачає, що цьогорічна зима буде тепліша від нормальної, бо пересічна температура мала б виносити 2.5 ступня вище від нормальної.

Богдан Зорич відбуває службово поїздку по Західній Канаді

Ню Джерзі. — Головна Канцелярія УНСоюзу інформує, що директор Канадійської Канцелярії Українського Народного Союзу та його головний радний, Богдан Зорич, відбуває тепер службову поїздку по союзових теренах Західньої Канади. Останні тижні він перебуває у Вінніпеґу, де залишиться ще якийсь час, після чого відвідає ряд союзових середовищ в провінції далеко на захід висунених середках онтерійської провінції. В часі між 12 листопада та початком грудня ц. р. Б. Зорич відвідає союзові Відділи у Форті Вільям, Ст. Марі і Содбури та українські скупчення поблизу названих місцевостей. Метою поїздки є нав'язати ближчий контакт з Відділами УНСоюзу, які є положені оподалік від Канадійської Канцелярії в Торонті, та активізація союзового життя по Відділах і громадах. Окремим завданням Б. Зорича є скріпити кампанію за збільшення членства УНСоюзу на Заході Канади в часі цьогорічної спеціяльної акції присвяченої 70-річчю офіційного органу УНСоюзу „Свободи". Перші вісті з подорожі Б. Зорича кажуть сподіватися поличуе особливо активну й успішну співпрацю секретаря вінніпеґського Відділу й делеґата на останню Конвенцію УНСоюзу, мґр. Івана Геврика та Юрія Гвоздулича з Вінніпеґу. Можна сподіватися, що до двох дуже розбудованих осередків УНСоюзу в Канаді, з осідками в Торонті і Монтреалі з десятками Відділів та тисячами членів, прибуде третій, у Вінніпеґу, цій справжній столиці Канадійської України. Слід пригадати, що УНСоюз є також найстаршою й найбільшою братською установою не тільки в ЗДА, але й в Канаді, де він продовжує свою діяльність вже понад 47 років.

Богдан Зорич

РІШУЧІСТЬ АМЕРИКИ ПРИМУСИЛА МОСКВУ ЗРЕЗИҐНУВАТИ ІЗ СПРОБИ БЛЬОКАДИ БЕРЛІНУ

Берлін. — Совєтське військове командування в Східній Німеччині зрезиґнувало покищо із дальших намагань встановлювати свої правила для комунікації ЗДА й інших західніх союзників із Західнім Берліном. По сорок й одній годині затримки вони пропустили врешті в дальшу дорогу до Берліну затриманий ними в понеділок 4 листопада у Марієнборні поблизу західньонімецької границі американський військовий конвой із 44 вояками залоги. Був затриманий цей конвой тому, що він не хотів підчинитися встановленим самовільно Совєтам новим правилам для комунікації західніх союзників з Берліном. Затримання конвою викликало дуже гостру реакцію американського уряду й американської публічної опінії і це, мабуть, примусило Москву зрезиґнувати з цієї нової спроби заблькувати небажаний Совєтам свобідний військовий транспорт через східньонімецьку територію. Протиакцію ЗДА, що виявилася в передачі державним секретарем Раском формального протесту представникові совєтської амбасади у Вашинґтоні, підтримали й інші західні союзники, вислуючи до Західнього Берліну також і свої військові конвої для випробування совєтської реакції на ці протизаходи. Зустрівшися з рішучим опором ЗДА і їхніх британських та французьких союзників, Совєти наказали пропустити американський конвой і не робили перешкод у переїзді британського і французького конвоїв. Представник державного департаменту ЗДА заявив з цього приводу, що Совєтський Союз знав поразки у своїх намаганнях встановити для себе право реґулювати процедуру доступу західніх союзників до Берліну. Затримання конвою тривало сорок й одну годину. Його залога не виконала ніяких совєтських вимог, суперечних із встановленими досі правилами для переїзду західніх військових конвоїв. В політичних колах уважають останнє затримання Совєтами американського конвою черговою совєтською спробою припинити або обмежити доступ західніх союзників до Західнього Берліну. В Москві виправдують цей останній інцидент . . . провокацією американських військових чинників, мовляв, командування конвою відмовилося виконати встановлені для переїзду вимоги. Водночас із цим московське радіо засудило „провокаційний характер" американських пресових повідомлень про цей інцидент з американським конвоєм.

Шведський парлямент відкинув запрошення вислати делеґацію до СССР

Стокгольм. — Згідно з офіційним повідомленням, опублікованим 5 листопада ц. р., шведський парлямент відкинув формально запрошення президента голови президії Верховного Совєту СССР вислати окрему шведську парляментарну делеґацію для відвідин Совєтського Союзу і для зустрічей з представниками Верховного Совєту СССР. В мотивах цієї відмови ствердженo, що такі відвідини могли б відбутися тільки в рямцях евентуальної поїздки представників Міжпарляментарної Унії, до якої належать обидві країни. Головною неофіційною причиною шведської відмови вислати представників свого парляменту у відвідини до СССР була справа совєтського шпигуна і шведського полковника Стіґа Веннерстрома, яка виявила широке розгалуження совєтської шпигунської активности на терені Швеції і викликала велике обурення у Швеції проти підривної роботи Москви.

У Савді Арабії починають вводити реформи

Бейрут. — Хоч Савді Арабія є прозахідньою, проте вона дбайливо береглась до цього часу перед західніми поступовими течіями. Щойно тепер, коли фактичним володарем став не король Савд, а його брат престолонаслідник князь Фейсал, почались реформи, які можуть змінити зовнішнє обличчя і психіку таманіх арабів. Князь Фейсал уперше в історії Савді Арабії хоче перевести реформу адміністративного устрою, з поділом краю на провінції, щоб у кожній з них були 30-членні ради. Це буде перше відступлення від абсолютичного режиму. Обмежується владу і вплив мохаммеданських шейхів. Дозволено жінкам на жіночі клюби і щораз частіше тамошні жінки ходять із відкритими обличчями. Революційною формою є і введення музики у радіопередачі та заповіджене відкриття кінотеатрів і державної телевізійної надавчої станції, яку обіцяв збудувати Америка. ЗДА, Західня Німеччина й Італія будують там шляхи довжиною 6 500 км. Асиґновано $22 000 000 на зainсталювання перших в Савді Арабії телефонічних автоматів.

У СВІТІ

● У Польщі покликано до війська студентів тамошніх духовних семінарій, які до цього часу були звільнені з війська. Уряд відкинув теж прохання, щоб до польських теологів ставитись нарівні з іншими студентами, себто вможливити їм студіювання поруч із скороченою військовою службою. Це допоміг би в цьому випадку на обширі Кавказу.

● В Західній Німеччині почалось ступеневе скасовування законної охорони комірників. Домовласникам у 397 містах, де є найкращі мешкальні умовини, дозволено підніцити комірне на 15-25 відс. Уряд сподівається, що до 1966 року в Західній Німеччині буде стільки нових домів і вільних помешкань, що не треба буде втручання державної влади у відношенні до Католицької Церкви.

● У Новій Зеляндії, де в неділі вранці нема музичних радіо-передач, зголосили збірну просьбу до радіостації, щоб вона надавала музику; однак фармери заклали гучномовці в оборах і завели звичай доєння корів при музиці та твердять, що коли по неділях нема музики, то корови неспокійні і доярки мають клопіт.

● Вся совєтська преса відзначає 250-річчя народин мазика до вірменського поетамузики Саята Нови. Тому, що він працював при дворі у грузинського короля Геракліа II і писав також по-азербайджанськи, то совєтська преса використовує цю нагоду для пропаґанди „злиття націй" — в данoму випадку.

● Анастас Мікоян, 68-літній совєтський віце - прем'єр і „спец" у справах закордонної торгівлі, появився вперше від весни цього року, коли поважно захворів, на прийняттi у честь індонезійського прем'єра Суванни Фумі.

● Пакистанський президент Аюб Хан виголосив в радіопромові до народу вперше від довшого часу примирливий заклик до Індії, щоб компромісово полагодити затяжний конфлікт між тими двома державами за провінцію Кашмір. Аюб Хан вперше не таврував теж Америки і Британії за те, що вони постачають зброю Індії під час війни на неї китайських комуністів.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Проблема Німеччини

В інтерв'ю з представниками американських радіовисилень новий західньонімецький канцлер Людвік Ергард кілька днів тому заявив, що він не шукає безпосередньої зустрічі з Хрущовим, бо не бачить ніякої з цього користи, і що взагалі двосторонні німецько - совєтські переговори ні до чого не можуть довести. „Німеччина заслаба", — пояснив Ергард. Цей його вислів вказує на те, що коли Ергард виявив себе великим, як економіст - господарник, то може виявити себе великим і як політик. Він зразу поцілив у два сутні пункти: що з СССР не можна говорити інакше, як тільки з „позиції сили", як це окреслив покійний Дж. Форстер Доллес — і що Західня Німеччина ще заслаба, але може настати час, коли вона буде досить сильною, щоб говорити з Москвою і без посередництва західніх альянтів.

Ця проблема тісно пов'язана з мілітарною і політичною силою всього західнього блоку, Північно - Атлантійського Союзу (НАТО) і з проблемою участи в ньому Західньої Німеччини, яка із своїми 12 дивізіями є вже тепер найсильнішим европейським партнером З'єдинених Держав. Усі інші европейські члени НАТО завели. Британія скасувала в 1957-му році обов'язкову військову службу і втримує в Західній Німеччині лише неповних дві дивізії. Франція, що стягнула була з европейського континенту на війну в Альжирі півмільйона війська, втративши Альжир, здемобілізувала тих півмільйона і включила в своє господарство. Всі европейські члени НАТО вважають, що Америка „все одно" боронитиме Европу і що вона „все одно" не відкличе своїх шістьох дивізій із Західньої Німеччини, бо їй залежить на німцях, які рішуче протестують проти можливости такої операції. Водночас Франція, задивлена очима президента де Голя у свою велич минулих сторіч, всю енергію і всі економічні ресурси вкладає у розбудову атомової зброї, дармащо стратегічно - плянувальний центр НАТО одностайно визнає, що світова атомова війна була б однозначна із знищенням обох воюючих сторін і всієї людської цивілізації. Та й самі французи знають, що, в разі атомової війни, навіть найбільша атомова сила, яку вони зможуть осягнути, не стоятиме в ніякій пропорції до сили американської.

Створюється заворожене коло: Захід свідомий безперервної загрози збоку агресивного совєтського імперіялізму і тому мусить бути на сторожі; з уваги на згадану вище небезпеку атомової заглади світу Захід переставляється на нову стратегію не офензивної, а тактичної атомової зброї на службі земного війська, і тому визнає конечність розбудови так званих конвенціональних збройних сил. Але водночас усі західньоевропейські країни - члени НАТО нехтують тією конвенціональною збройною силою. Усі — за винятком Західньої Німеччини, яка вперто й послідовно змагає до осягнення щораз більшої збройної сили, яка зголосила свою участь у різнонаціональній атомовій надводній фльоті.

Західня Німеччина сьогодні ще — як ствердив Ергард — заслаба, щоб становити для Москви такий фактор, який спонукав би її до політичних поступок. Щоб не допустити до зросту її сили, Москва плекає свою концепцію „двох Німеччин". Але ця концепція сама по собі є зародком небезпеки нової війни, бо німці ніколи на неї не погодяться. У „Сатардей Івнінг Пост" з дати 9-го листопада Стюарт Олсоп звертає увагу на те, що по німецьких касарнях висить мапа передвоєнної Німеччини, порізана червоними лініями на три кусні — Західню Німеччину, Східню Німеччину і „втрачені землі", з великим написом „Чи так має залишитись навіки? Ніколи!" Хрущов кричить про німецьких „реваншистів". Нинішня Німеччина не є реваншистською. Але, коли відмовити східнім німцям права на самовизначення, що його дістали азійсько -африканські народи, і коли зберігати „навіки" берлінський мур, то бажання змінити цю ситуацію силою може стати актуальним.

Стейнбек на Україні

Відомий американський письменник, лавреат Нобеля, автор роману „Грона гніву", Джан Стейнбек, який подорожує тепер по СССР і побував також у Києві.

Відвідує Стейнбек Україну не вперше. Він побував у Києві й по інших містах та селах України в 1947-му році, безпосередньо після війни, і в своїх спогадах стверджував національну і мовну відрубність українців від росіян. „Хоч Київ дуже зруйнований, кияни не виглядають такими смертельно втомленими, як москвичі — писав він тоді. Кияни не горбляться, їхні плечі випростані під час ходи, і вони сміються на вулицях. Безумовно, це може бути їх своєрідною, самобутньою прикметою, бо українці не подібні до росіян: вони — окрема відміна слов'ян. І хоч більшість українців уміють говорити й читати по-російськи, їхня власна мова окремішна й відмінна, ближча до південнослов'янських мов, ніж до російської".

Цього погляду на Україну й українців не змінив Стейнбек і під час теперішньої поїздки. Він і тепер захоплюється українською природою та людьми і, слухаючи музику читаних йому українськими підсовєтськими поетами віршів, із захопленням стверджував, що українська мова чудова.

„Походжаючи по софійських подвір'ях, — інформує автор репортажу в „Літературній Україні" Любим Копиленко — Стейнбек подовгу вдивлявся в орнаменти на дзвіниці, оглядав стародавні будівлі. Йому подобається українське барокко. А софійські фрески просто вразили Стейбека. З того, як він розпитував про Ярослава Мудрого, видно було, що історія Києва відома гостеві, цікавить його. А коли з Володимирської гірки відкрилася широка панорама Дніпра і Задніпров'я, Стейнбек задумано сказав: — Ріка, ось істинна, одвічна колиска цивілізацій".

Побував Стейнбек і в театрі імени Івана Франка, де йому показали першу дію вистави „В неділю рано зілля копала". Він із дружиною так захопився виставою й українською мовою акторів, що навіть вирішив купити у книгарні цей твір Ольги Кобилянської в українському виданні. Так само захоплено проходили відвідини Стейнбека в Музеї Тараса Шевченка. Там він вислухав відіграний з платівки „Заповіт" і, оглянувши особисті речі, рукописи й картини Шевченка, заявив: „Тепер я зрозумів велич українського поета".

Відбув Стейбек із своєю дружиною також ряд зустрічей з українськими письменниками і мистцями, не тільки старшими, але й з молодими, „шестидесятниками" М. Вінграновським, Є. Гуцалом та ін. Характеристично, що в тих розмовах, пригадуючи свої перші відвідини, Стейнбек підкреслив, що на Україні тепер він хотів би бачити молодих письменників, тих гарних хлопців, що їх ще не було в повоєнні роки. „Коли я вперше приїхав до Києва, я помітив один вираз в обличчях людей, — ствердив Стейнбек. — У них був досвід однакового страждання й однакових втрат. А сьогодні я не бачу двох однакових облич. Кожен знову став самим собою. І це дуже важливе".

Закінчив Стейнбек свої розмови з українськими письменниками подякою за теплу зустріч і заявою: „Я щасливий, що чим більше я відчував себе тут американцем, тим ближчим я ставав до українців".

Відвідини й розмови Стейнбека в Україні мають подвійну вартість, бо для України й для Америки. Вони не могли не залишити відповідного враження і не викликати відповідних рефлексій у декого з тих, з ким він зустрічався та розмовляв в Києві, але ще важливіше — можливо, Стейнбек, повернувшись до Америки, матиме нагоду посередньо чи безпосередньо, поділитися своїми враженнями і спостереженнями з тими, що тепер ведуть „хрестоносний похід" проти перерішеної вже справи пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні і з багатьома іншими, включно з державним секретарем Раском, які вважають Україну за „традиційну частину історичної совєтської держави".

М. Чировський

ЕКОНОМІКА В ПОСТУПІ

Розвиток економіки ЗДА прискорюється. На це вказують різні показники. Загальна продукція досягає на річній базі $588 500 000 000, тобто у третьому кварталі цього року перевищує торішній рівень.

Видатки споживача, такі важливі для тривалости ринкового росту, також піднеслися майже на $4 більйони супроти третього кварталу 1962 року.

Зокрема споживач збільшив закупи харчів, безалкогольних напоїв і всякого роду предметів люксусу, а також ширше користується послугами — лікарів, дентистів, шпиталів, готелів, ресторанів, хоч дещо менше витрачає грошей на речі постійного вжитку, як електричне уладнання, умеблювання та авта.

Оптимістичні вигляди на майбутнє підтримують розвиток економіки: виробництво авт прискорюється і продаж нових моделів вищий, як був у 1962-му році; замовлення на нові машини і устаткування зросли від 10 до 15%.

Будівельна індустрія зросла числом своїх контрактів і замовлень у порівнянні з минулорічним станом пересічно на 13%. А роздрібна торгівля зросла за останні чотирип'ять тижнів на 6% із згаданих вище причин і заповідає нормальний на пізню осінь розгін, який запевнить вдержання доброї ринкової коньюнктури.

Закріплення просперитету видне також з аналізи зисковности 64-ох великих компаній у третьому операційному кварталі. З цього числа тільки 13 компаній мали обнижку в чистих зисках пересічно на 20%, а 41 компанія може похвалитися збільшенням своїх зисків, і то вже по обтягненні податків, в середньому на 35%.

Чистий зиск компанії Джовна і Лаґлін збільшився навіть на 861.5%, корпорації Крайслера — на 612.5%, а Американських Летунських Ліній — на 571.8%.

Поминаючи оці три надзвичайні випадки, відсоткова пропорція зисків виразно ілюструє позитивність ринкової ситуації.

Спостерігається також відносне поліпшення на ринку праці. Передусім — безробіття серед робітників, обтяжених родинами, що є основною проблемою безробіття, значно зменшилося, зійшовши на рівень найнижчий за останніх шість років.

Немає погіршення і серед інших категорій робітництва, крім молоді нижчої за 20 років. І хоч це дуже важливе соціяльне питання, головним чином у зв'язку з зростаючою молодечою злочинністю, ширше затруднення батьків родин, а тим самим ліпше забезпечення родин до деякої міри облегшує загрозу злочинности серед молоді. В кожному разі, це підсилює споживання і стабілізує народне господарство.

Цікавим явищем, одначе, є факт, що із збільшенням видатків на споживчі продукти поважно зменшилися ощадності. На далеку мету це може мати неприємні наслідки для економіки у вигляді посиленої інфляції та послаблення вартости доляра, хоч загально уважається, що позиція доляра, зокрема на міжнародних ринках, скріпилась. Про це вже писалося у попередній статті цього циклу економічних оглядів у „Свободі".

На ринку праці відбуваються поволі далекойдучі структуральні зміни. Насамперед завважується, що пересічний американський робітник куди довше працює на одному місці. Якщо, скажімо, десять років тому час його перебування на одному місці праці становив у середньому 3.4 року, то тепер цей час збільшився до 4.6 року, тобто на яких 15 місяців. Це означає, що робітник має ліпші заробітки і вже не так, як колись, женеться за доляром, будучи більш заінтересованим у стабільності своєї соціяльної позиції.

При цьому й число годин тижневої праці має тенденцію спадати у висліді розвитку технології, автоматизації праці і її щораз більшої продуктивности. Ця тенденція триває безперервно, не зважаючи на ринковий розгін, який звичайно в минулому характеризувався збільшенням числа годин праці.

Правдоподібно, у висліді такого ходу подій, робітничі спілки мають куди менші успіхи в домаганні вищих платень, як мали їх у п'ятдесятих роках; вони менше агресивні і не так радо беруться до страйків. Найкращою ілюстрацією цього є спілки сталеварів. Тож останнім часом зорганізоване робітництво більший натиск кладе на поліпшення умов праці. Це відповідає заінтересуванням поодинокого робітника щодо стабільности його соціяльного і економічного становища.

Робітничі спілки дещо затривожені новим урядовим пляном в Канаді, що має прикоротити їхню сваволю.

Ліберальний канадійський уряд хоче ввести інституцію мужів довір'я, призначуваних прем'єр - міністром до найбільших і найбільш агресивних спілок, що мали б контролювати спілкові фінанси і перебіг переговорів у справі колективних договорів. У такий спосіб виключені були б всякого роду вибрики невідповідальних робітничих провідників.

Цей плян дуже недовподоби зорганізованому робітництву, але він може перещепитися і на ґрунт ЗДА, з деякими, розуміється, модифікаціями.

Беручи до уваги, що навіть соціял - демократична партія в Німеччині на своєму останньому з'їзді в Ессені відкинула страйки як засіб боротьби, можна припускати, що світ праці стоїть перед глибокими змінами.

Михайло Килимний

„КЕ КОЙЗА, БРАЗІЛЬ?"

Звичайний бразилієць надзвичайно експансивний. Із своїми почуттями він не вміє ховатися і бурхливо висловлює їх скрізь, при кому й коли завгодно. Особливо часто це трапляється, коли він чогось не може збагнути. Тоді він вигукує: „Ке койза?", тобто — в чому справа? Правда, цей дуже поширений вислів має іноді й інші забарвлення. Скажімо, ви зайшли до державної установи. Виклали своє прохання стисло, речево урядовцеві, чекаєте на його рішення. Він же, дивлячись вам у вічі, знизує плечима: „Ке койза?". В такому випадкові, замість щось казати, ви мусите лізти рукою до кишені й витягати звідти „ґоржету", що на нашій мові означає хабар. Але таке забарвлення цього вислову не стосується теми нашої статті.

У нашому випадку до „кекойза" додається слово „Бразіль", отже разом виходить: „В чому справа, Бразиліє?"

„Ке койза, Бразіль?" — останніми днями чути всюди на вулицях, в автобусах, ресторанах. Здавалося б, у Бразилії твориться так багато всіляких неймовірних речей, що годі чимось здивувати місцеву людність.

Аж ні, знаходиться ще таке, що може вплинути на настрої загалу, збурити їх.

Що ж сталося?

„Френте націоналістас". — „передові націоналісти" — на своїй нараді вирішили відійти на дальшу відстань від уряду, мовляв, щоб не в'язати йому рук. Хай, кажуть, уряд провадить свою політику, а ми провадитимемо свою, окрему.

Дотеперішній міністер культури й виховання, Павльо де Тассо, уступлення із свого становища також обґрунтував потребою... дати більше волі президентові й урядові в здійснюванні їхніх політичних плянів. При цьому він заявив, що й деякі міністри мусять залишити уряд з тієї самої причини.

Президент Бразилії, Жвон Ґулярт, виступаючи на нараді губернаторів 13-ох естад (до речі, на цю нараду не запрошено губернаторів найбільш важливих естад) у місті Бразилія, сказав про своє рішення не йти ні вліво, ні вправо, а триматися „центристської лінії"...

„Передові націоналісти" це згромадження „лівацьких" політиків, які всіх інших вважають якщо не за комуністів, то за дуже зближені до них елементи. У своєму повідомленні вони кажуть, що діяльність уряду громадська думка часто пов'язує з діяльністю комуністів та всіляких „ліваків". Хаос та безладдя в країні людність починає ставити в провину „передовим націоналістам", і тому вони відступають від уряду, хай працює без них і без їхньої підтримки.

Павльо де Тарсо, що формально належить до Християнсько - Демократичної партії, дав приблизно таке саме поснення своєму виходу із складу уряду, підкресливши що він сам крайньо „лівацького" наставлення. Подібні до нього міністри також мусять залишити уряд. І вони, справді, почали вже звільняти свої відповідальні місця. Тож не виключено, що цими днями знову переформується уряд.

Після таких виступів сторінки часописів зарясніли статтями про „комунізм" окремих впливових осіб, а сенат 25-го жовтня обговорював питання про масове просякнення комуністів до керівних установ.

Великими літерами на перших сторінках газет подано також, що ПСД (соціял - демократична партія, очолювана Жуселіно Кубічеком), яка останнім часом досить стримано ставилася до уряду, а інколи й протиділяла йому, разом з президентом „вестиме рішучу боротьбу з комунізмом". У виривванні комуністів та їхніх поплентачів справа дійшла навіть до деяких представників католицького клеру.

Коли досі скрізь і завжди, а найбільше в офіційних урядових колах твердилось, що комуністи не просякли так далеко до верхів, що вони не становлять ніякої загрози для країни і, нарешті, що їхня кількість зовсім непомітна, то сьогодні раптом добачили ті, кому це треба було давно бачити й вживати належних протизаходів, що всякі „лівацькі" елементи виросли у велику підривну силу. І тому бразилій. громадянин розгублено запитує: „Ке койза, Бразіль?". Його запитання, власне, скеровується до нього ж самого, бо не буде ж він звертатися за відповіддю до міністрів, які відходять від уряду через свої „ліві" переконання, до високих політичних та державних діячів, яких преса обвинувачує в прихильності до Москви, Куби чи Пейпінгу...

Характеристичною є реакція населення на матеріяли „преси Вайнера", головно часопису „Ультіма Ора", що завжди подає всілякі „викривальні" матеріяли проти Карльоса Лясерди, Адемар де Бароса та інших протикомуністичних діячів (між іншим наклепницьку статтю проти кандидата у федеральні депутати українського походження, інж. Степана Микилити, який перед тим гостро виступив проти розкладової комуністичної діяльности). На вулицях міст у величезній кількості з'являються рукою писані плякати: „Не купуйте комуністичної ганчірки „Ультіма Ора"; „Ультіма Ора" за 15 круйзерів продає Бразилію". І цей часопис таки дійсно покупці почали обминати.

Назовні може видаватися, що комуністи та їхні прибічники роблять ніби „лицарський жест", формально стаючи осторонь уряду і обіцяючи провадити „свою власну політику". Та з лицарством вони ніколи нічого спільного не мали і не матимуть. Звертає увагу на себе факт, що відходять набік особи, про яких у Бразилії вже й „кури говорять", що вони чинять зло, ведуть країну до згуби. А скільки вони вжи встигли посадити на відповідальні становища подібних до себе типів, того ніхто не знає, бо ті типи ще себе активно не виявили, їм ще „не вийшла черга".

Не виключено також, що відомі комуністи та їхні теж відомі поплентачі прийшли до переконання, що Бразилію вже сьогодні ніхто й ніщо не врятує від революційного вибуху (спроби збройні виступи комуністів та їхніх прихильників проведено досі в кількох місцевостях на півночі, зокрема проведено похід так званої „Селянської Спілки" в естаді Гванабара та повстання сержантів у столичному місті). Отож, хай президент та уряд ідуть, без їхньої участи, назустріч тому вибухові, а вони, „лівацькі" лідери, готуватимуть тим часом бойові сили майбутніх руїнників. Через те, позірно стаючи набік, вони розв'язують руки собі, а не президентові та урядові.

Нічого також не чути, щоб керівники професійних синдикатів та студентських організацій залишали свої становища, а саме тут найбільше загніздилося комуністів з усякими „ліваками" і звідси досі найвідчутніше руйнувалося економіку та фінансову спроможність країни.

Невідомо ще також, як практично "вестиметься боротьбу з комуністичними підривниками і чи взагалі її вестиметься, бо в Бразилії голосні заяви й обіцянки пускається здебільша на вітер.

Для усунення комуністичної небезпеки конче потрібно негайно зупинити зростання дорожнечі і підвести тверді основи під економіку, одночасно дбаючи за піднесення матеріяльного рівня населення. От з цим, головним, справа виглядає зовсім погано.

У тому ж, що так разюче і швидко змінилася тактика комуністів, нічого дивного нема, — до цього їх примусили конкретні умови, саме життя.

В хаосі, що охоплює Бразилію, скрізь знати пальці комуністів. Це ж вони викликають та керують численними страйками, це вони домагалися арешту Лясерди та Адемара де Рарроса і запровадження стану облоги в країні; це їм належить „викриття", що Карльос Лясерда готував замах на президента республіки. Подібних прикладів можна навести безліч, і всі вони в'яжуться з розкладовою роботою комуністів та їхніх спільників. Це поволі почали усвідомлювати широкі народні маси, зокрема мешканці індустрійних естад Сан Павльо та Мінас Жерайс. Отже, отой пролетаріят, на якого найбільше розраховують комуністи. Не помилимося, коли скажемо, що саме слово „комуніст" у Бразилії стає „притчею во язицїх".

Під тиском цього всього комуністи змушені маневрувати, змінити тактику. Та висновок з усього наведеного вище напрошується лише один: не вважаючи на догідні умови, комуністи в Бразилії на першому етапі боротьби за встановлення своєї влади разюче програли. Тепер вони перешиковуються, натягають на себе нові маски, опрацьовують нові методи підривних акцій, готуючись до дальших етапів боротьби, не виключаючи й кривавих боїв, як недавно говорив у Москві їхній формальний зверхник Люїс Карльос Престес.

Міжнародний Банк Відбудови й Розвитку збільшив свій прибуток

Ню Йорк. — В першій чверті цього фінансового року Міжнародний Банк Відбудови й Розвитку (Світовий Банк), яка скінчилася 30-го вересня, мав чистого пробутку $22 600 000, а в минулому році — $19 800 000. Крім того цей банк заробив в цій чверті ще $8 000 000 як комісове від уділених позик, що додано до резервового фонду, який тепер виносить — $262 900 000. Крім цих прибутків та крім резервового фонду Світовий Банк має ще додаткові резерви, призначені на покриття можливих втрат. Ці додаткові резерви виносять $558 000 000. Загальні прибутки банку в першій чверті виносили $53-300 000, видатки — $30,700-000, в чому було $25 700 000 на відсотки боргів, які має цей банк.

Степан Куропась

Я ВІДВІДАВ УКРАЇНУ

(10)

Увечері о 9-ій год. купалися ми в Дніпрі біля Пішоходного мосту на лівому боці. Дніпро там широкий і глибокий, плавають по ньому кораблі з оркестрами, що розважають прогулянковців.

Звернув мені увагу мій син, що купаємося ми якраз у тому місці, де св. Володимир хрестив український народ. З нами купався Іван Яремко, кол. адвокат родом зі Самбора, якого ми випадково зустріли у Києві. Він приїхав сюди, щоб нав'язати торговельні зв'язки для імпорту вишивок і кераміки.

Пляжа на лівому боці Дніпра широка і довга. На пляжі стоять дерев'яні будки, в яких можна передягнутися. Продають там соду, канапки і всюдиприсутній „хлєбний квас".

Вертаючись, ми зійшли сходами на Володимирську гірку, а звідтіля вийшли на Хрещатик. Тут бачили групу хлопців, що маршували, співаючи "When the Saints are Marching In". Ми думали, що це якісь англійські студенти. Але знали вони лише перші слова тієї пісні і все їх повторювали. Вийшли вони з клюбу молоді, і тому ми подалися до того клюбу, щоб побачити, як бавляться совєтські хлопці і дівчата.

Клюб молоді представляє собою комплекс кількаповерхових будинків з подвір'ям і кіосками. Була гаряча днина, але в кімнатах сиділо багато молоді, окремо хлопці і окремо дівчата. На жаль, займалися вони тільки тим, що пили содову воду і їли морозиво, отже іншої їх діяльности я не бачив.

Совєтська молодь дуже любить наслідувати все, що американське. Одного атеїста, що нас зачепив, ми запитали, чому він у ніщо не вірить.

— Бо мені цього не треба, а як хто вірить, то нехай вірить, — відповів цей атеїст. Він дуже хотів мати „блю джінс", себто штани, що дуже тісно прилягають до тіла, смакував американську папіросу і дякував. Говорив добре по-українськи, але патріотичної душі не мав. „От, якби школу скінчити, — казав, — бо вже надоїло вчитися, а там нема чого журитися, якою мовою хто говорить".

Бачили ми також руїни Золотих Воріт, об які польський король Болеслав надщербив свою шаблю. Большевики ті руїни зберігають, підмуровують.

З храму св. Софії взяв собі один наш турист кусник цегли на пам'ятку і щасливо заніс його до Америки. Казав, що передасть той кусник до Бавид Бруку, щоб вмурували його в новобудовану церкву.

Другий день в Києві перебули ми на візиті у Товаристві Культурних Зв'язків з українцями за кордоном. Вітали нас письменник Юрій Смолич — голова Товариства, Мих. Левіщенко — секретар і Степан Лукич, що завідує радіовою програмою „Голос України", яку надають до Америки. При вході до того бюра я зауважив перед дверми авто з апаратами і дротами. Значить, нас рекордували.

Юрій Смолич нарікав, що американські українці мало цікавляться Україною, не відвідують її. Лише „прогресивні групи" з Канади — казав він — є частими гістьми і держать з Україною зв'язок. „А шкода, — казав Смолич, — бо Україна вже не така, яка була 20 чи 10 років тому. Тут краще жити, і це стверджує також український письменник Тарновський, який 42 роки жив у Ню Йорку, а тепер живе в достатках у Києві".

Секретар М. Левіщенко найбільше денервувався.

— Які з вас українці, — казав він, — коли навіть не знаєте, хто тепер є головою ради міністрів! — і тиць мені газету, в якій був вміщений портрет І. Казанця, що від 28 червня став головою ради міністрів. — Ваші американські газети, панове, не об'єктивні, а ваші туристи також. От Маруся Бек побувала у нас, ми їй показували все, що могли, для неї навіть виставу „Запорожця за Дунаєм" влаштували. А вона вернулась, і про те все ані словом, лише зауважила, що Україна не має волі та самостійности.

Питали нас, що нам подобається на Україні, а що ні. Ми говорили щиро, що Україна зробила поступ, відбудувалася з воєнних руїн, що нас всюди гарно вітають. Але нам не подобається, що на Україні по містах всюди багато москалів і московської мови, що нас не пускають на села, обмежують наш побут у містах, що ми не маємо свободи рухів. І як же ж після всього цього ми можемо рекомендувати українцям, щоб їхали на Україну? Ми хотіли б з нашими рідними і знайомими обмінятися святочними дарунками, але ваш уряд накладає на посилки велике мито. Чи ваше Товариство, яке, як кажете, є громадською установою, може в цій справі щось допомогти?

Степан Лукич, який був в Америці три місяці в Шикаґо, ствердив, що він теж не мав там свободи рухів. Американці, мовляв, визначили йому 4 бльоки, а він їздив до Америки в справі „Голосу України". — Чи ви чуєте його там? — Не чуємо. — А чи чуєте „Голос Америки"? — Не чуємо, — ствердив Лукич. — Отже, казав я, — треба відвідин і зустрічей, але таких вільних, як мали члени Українського Ансамблю в Америці. А у вас цього нема, нам ледве дозволила Москва відвідати Канів.

Левіщенко не втерпів, напився води і заговорив:

— А що ви хотіли б в Україні бачити Мазепу? Ви думаєте, що своїми пачками ви ратуєте Україну від голодової смерти? Волі вам тут треба. А чому ваша Америка не впустила голову нашої держави Микиту Сергійовича Хрущова до Гленков? І у вас нема волі для наших людей.

Він випив ще півсклянки води і продовжував:

— А що ваша „Свобода" та її редактори про Україну пишуть? Самі негативи, а хіба тут нічого доброго не робиться? Львів, Київ, Одеса ніколи не мали багато українців, а тепер їх там вдесятеро більше. Вони приходять із сіл, бо Україна стає індустріяльною державою.

Левіщенко мав перед собою купу американських газет і журналів, потрясав ними і кричав: „Що ви тут пишете?

Я встав в обороні „Свободи".

— У нас в Америці — сказав я — преса вільна і „Свобода" пише так, як її інформують люди, що Україну відвідують. Цензури у нас нема і шануюча себе „Свобода", найстаріша газета у вільному світі, орган поважної організації, не може собі дозволити подавати неправдиві чи необ'єктивні вісті.

— Будемо писати об'єктивно — буркнув Левіщенко.

— На жаль, „Вісті з України" не подали наших зажалень, а написали лише, що нам Україна сподобалась і нас гарно вітали — закінчив я розмову.

Одна пані з нашої групи запитала, чи не могла б вона побачитися з Хрущовим. Коли Хрущов був в Америці, вона з ним говорила і він пообіцяв пустити до Америки її чоловіка і дітей, але слова не додержав.

— Напевно забув Микита Сергійович, напишіть йому і пригадайте, — порадив Юрій Смолич.

По полудні відвідали ми Товариство Дружби зі закордонними країнами. Головою президії цього товариства є Катерина Антонівна Колосова. Вона й провадила нашими нарадами. З цієї нагоди ми навіть зробили знімку.

Участь в нарадах взяли: голова президії Верховного Совєту УССР О. Корнійчук, голова Спілки Художників України проф. Глущенко, Степан Лукич з „Голосу України" і кілька жінок, керівничок відділів різних міністерств.

Маслосоюзники вшанували свого директора

Українська молочарська кооперація під проводом своєї централі Крайового Молочарського Союзу „Маслосоюз" у Львові, все була гарним прикладом кооперативної дисципліни й організаційної дироблености на західньоукраїнських землях між двома світовими війнами.

Братство „Маслосоюзників" на канадійсько-американському континенті може бути прикладом кооперативно-товариської дружби між колишніми працівниками української молочарської кооперації, які все вміють знайти спосіб утримувати товариські взаємини між собою.

Останній З'їзд Маслосоюзників в днях 31-го серпня і 1-го вересня в Клівленді мав за завдання виявити публічно пошану до свого довголітнього директора, Андрія Мудрика, що саме закінчив 70 літ життя.

З'їзд розпочався в суботу, 31 серпня, о год. 4 по пол. збіркою та реєстрацією учасників у Пластовому Домі. Всі учасники, понад 50 осіб, оглянули цінний Пластовий Музей.

З пластової домівки поїхали ми до Культурного Городу, де є частина Українського Городу, в якому стоять пам'ятники Тараса Шевченка, Івана Франка, князя Володимира, є „брама" з таблицями Богдана Хмельницького і Михайла Грушевського, але центральною фігурою і найбільш маєстичною є Леся Українка.

Ювілейний бенкет

Ввечорі, о год 8-ій, в готелі „Лейк Шорт" відбувся бенкет у честь дир. А. Мудрика, з участю 75 осіб.

Бенкет відкрив інж. М. Хроновят, кол. директор Маслосоюзу і друг нашого Ювілята, вітаючи гостей і всіх друзів, колишніх працівників української молочарської кооперації, а зокрема привітав дир. Андрія Мудрика, якого ще перед входом на залю приявні вшанували відспіванням „Многая Літа!".

Господарем свята був В. Камінський, який з гумором проводив цілою програмою. Молитву провів о. Е. Боднар.

Після вечері першу промову мав інж. М. Хроновят. Він коротко згадав ті часи, коли вони оба з Ювілятом сиділи в одній і тій самій лавці в перемиській гімназії, пізніше служили в тому самому австрійському полку, а відтак 1926 року оба разом працювали в Маслосоюзі. Сам Маслосоюз був на ті часи справжнім „господарським чудом" на галицькому ґрунті. Свою промову закінчив він характеристикою Ювілята та підміченням найважніших його заслуг для українського кооперативного молочарства.

Після цього панна Оксана Клос виголосила дуже зворушливий вірш-привіт, вручаючи Ювілятові китицю чудових троянд.

Пані Винар, колишня учителька Рідної Школи ім. Бориса Грінченка у Львові, згадала про заслуги дир. А. Мудрика для цієї школи, коли він був головою Кружка Р. Ш. на цьому передмістю і привітала Ювілята від учительського збору цієї школи.

Відтак господар бенкету, В. Камінський, представив зібраним маслосоюзників, а їхнього представника, дир. О. Лиса попросив до слова.

Дир. О. Лис — товариш по молочарських студіях і праці в М. С., — цікаво оповів про перші піонерські кроки Ювілята, та його власні, після першої світової війни в Галичині, нім вони добилися деяких успіхів у відновленні молочарської кооперації.

Відтак слідувало фортепіянове сольо молодої піявістки Дарці Камінської.

Гарний і зворушливий привіт в честь дир. А. Мудрика виголосив о. Е. Боднар, кол. голова Надзірної Ради Районової Молочарні в Жовкві.

Ю. Мусій привітав Ювілата від „молодих" (були ними 20 літ тому назад — прим. А. К.) маслозоюзників, до яких себе зарахував, згадуючи часи праці в Маслосоюзі як найкращі в своєму житті.

Від Пластової Станиці в Клівленді склав привіт Ювілятові і його дружині — пластунці Марії, пл. сен. М. Кавка, згадуючи при тому, як за большевицьких часів кілограм масла з М.С. врятував йому життя.

Останнє слово мав інж. А. Качор від бувших працівників Організаційного Відділу Маслосоюзу, вітаючи також Ювілята від друзів-кооператорів із західньої Канади.

На закінчення бенкету промовив сам Ювілят, дякуючи зворушеним голосом усім за таку милу несподіванку і за таку велику увагу до його особи. Після цього Ювілят попросив, одного із своїх близьких співробітників, Р. Клоса, щоб прочитав довше слово дир. А. Мудрика до зібраних маслосоюзників, бо він сам надто зворушений, щоб міг спокійно говорити. Це було направду дуже зворушливе слово, яким Ювілят сердечно дякує всім працівникам української молочарської кооперації за працю в молочарській кооперації взагалі і за співпрацю з ним, як одним із провідників цього руху.

Богослуження, Спільний Обід і Ділові Наради.

В неділю, 1 вересня, о год. 12-тій в церкві св. Петра і Павла о. Е. Боднар відслужив Службу Божу за померлих працівників української молочарської кооперації.

Відтак відбувся спільний обід, у присутности 50 осіб, у домі фінансової спілки „Парма" в Пармі. На обіді були тільки самі молочарники.

Опісля відбулися короткі надзвичайні загальні збори Братства, які відкрив інж. М. Хроновят, а якими проводив дир. А. Мудрик — секретарем був Ю. Мусій.

На порядку нарад була одна точка: зміна статуту. В імені статутової комісії цю точку зреферував інж. М. Хроновят, до речі всі проєктовані зміни були устійнені кореспонденційним шляхом і самою Комісією і тому по короткій дискусії були в цілості прийняті.

На цих зборах прочитано також всі письмові привіти для дир. Мудрика, які не були прочитані на бенкеті.

Збори закінчено різними побажаннями, а між ними й рішенням далі збирати матеріяли до історії української молочарської кооперації, життєписи поодиноких її працівників і всі ці матеріяли висилати на адресу інж. А. Качора до переховання і упорядкування. Висловлено бажання створити окремий видавничий фонд та далі вести допомогу тим друзям, які самі собі вже помогти не можуть.

Найбільш зворушливим моментом було саме прощання, бо не один із присутніх не скоро буде вже на такій спільній зустрічі. Зокрема зворушливе було прощання з Ювілятом, з інж. М. Хроновятом і дир. О. Лисом, які хоч і вдають „Молодців", одначе на головах мають трохи забагато „срібла"... і вже мають за собою такий ювілей (дир. О. Лис), або стоять на порозі до такого ювілею (інж. М. Хроновят, якому дехто вже складав „наперед" такі побажання).

Коротко кажучи, гарна була ця маслосоюзівська зустріч, бо тут зібралися направду друзі для відновлення і продовження цієї дружби.

А. Качор

Золотий Ювілей парохії в Міннеаполіс, Мінн.

Неділя, 18-го серпня, буде пам'ятним днем нашої громади. На фронті церкви св. Константина між прапорами виднів напис „50-ліття". Свято зачалося Благодарственною св. Літургією, яку відправив парох монс. о. П. Леськів а по св. Богослужбі відправилася Соборна Панахида за спокій душ померлих піонерів.

По полудні, о год. 2-ій прибув з Шикаґа Преосв. Кир Ярослав Габро зі своїм Генер. Вікарієм о. монс. В. Паскою. Похід зачався о годині 4-ій зі шкільного будинку до церкви. На порозі церкви найстарший піонер Никола Бойко привітав Владику хлібом і сіллю, гарним віршом вітала учениця Віра Мандибур, вкінці вітав парох монс. о. П. Леськів. Владика засів на єпископськім троні, парох лат. церкви св. Хреста монс. Иосиф Сеґінскі виголосив привітне слово, а потім зачався Молебен до Христового Серця. По Євангелії о. д-р В. Шерегей виголосив гарну проповідь, в якій гарно змалював прив'язання цих перших піонерів до своєї віри і обряду, що привело їх до будови церкви і тим положили вони перший початок парохії. При кінці Кир Ярослав привітав парохіян з нагоди 50-літнього Ювілею їхньої громади і по благословенні Найсвятішими Тайнами та по „Многолітствіях" похід відпровадив Владику до шкільного будинку.

О год. 6-ій зачався Ювілейний бенкет в авдиторії св. Константина. Простору залю заповнили столи, до яких засіло більше як 400 осіб. На чолі Кир Ярослав, 4 священики і 2 монсіньйори українські, 35 священиків і 2 монс. латинські. На гарно прибраній сцені грала оркестра під дир. інж. Е. Карпяка. Тостмайстром бенкету був монс. В. Паска, який попросив до слова пароха церкви Всіх Святих Впр. о. Ф. Меца. Другою точкою на сцені був виступ танцювальної групи „Черемош" під проводом П. Королевича. Старші виконали танець „Гопак" із опери „Запорожець за Дунаєм", а група шкільних дітей відспівала і танцювала сценку із п'єси „Ой не ходи Грицю". Малий, 9-літній, Ромчик Смулка був диригентом групи. З черги прийшов до слова головний рекордовий секретар „Провидіння", з Філядельфії, директор Ст. Спринський який зложив привіт і побажання від Головної Управи, та від монс. о. С. Тиханського, головного предсідника СУК „Провидіння". Підчеркнув велику заслугу перших піонерів в Міннеаполісі, які своєю працею і тяжко запрацьованим грошем збудували церкву і дали почин до такої великої громади.

Мандолінова оркестра під проводом проф. Р. Ставничого відіграла 5 пісень: „Ой там на горі там женці", „Реве та стогне Дніпр широкий", яку гарно співала Степанія Ковальчук при супроводі оркестри, „І снилося сноні дівчині", яку в супроводі оркестри співала Славка Павлишин, „Пливе качур по Дунаю" і „Заплакали карі очі". Виступив хор під проводом Р. Ставничого і відспівав „Отче наш" зі сольо-співом П. Катерини Сокіл і „Ой пряду" Леонтовича. Тостмайстер представив присутніх на залі гостей: стейтового сенатора і і конгресменів. Потім згадав, що в залі є присутня Марія Согорович, жінка неприсутнього — хворого Івана Согоровича, одного з перших основників будови церкви. Нагороджено її рясними оплесками і вручено китицю квітів, яку передала їй наша парохіянка панна Андрея Гріцко, відома королева славного університету Міннесоти. Слідуючою точкою була рецитація „На 50-ліття", яку виголосила сама авторка О. Карпяк - Бенцаль.

Тостмайстер опросив до слова Владику Кир Ярослава, якого присутні повстанням з місць привітали гучними оплесками. Преосвящений склав на руки пароха монс. о. П. Леськова побажання дальшої праці на порозі другого 50-ліття. На закінчення бенкету перед мікрофоном став парох о. монсіньйор, який відчитав привітні телеграми і письма та подякував Владиці Ярославові за те, що своєю присутністю звеличав цю пам'ятну днину 50-ліття парохії; також подякував духовенству, парохіянам та гостям за численну участь. Закінчив своє слово подякою Ювілейному Комітетові, який вповні вив'язався з свого завдання до найменших подробиць.

Тостмайстер о. В. Паска закінчив Ювілейний бенкет молитвою; опісля присутні вписувалися в пам'ятну книгу, а жінки господині роздавали всім по частині Ювілейного торта. Гості поволі розходилися додому, несучи в серці милу згадку про відсвяткований Ювілей.

Присутній

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Реситаль Т. Терена в Ню Йорку

Реситаль Т. Терена в Ню Йорку 27-го жовтня, присвячений пам'яті В. Барвінського, треба зарахувати до справжніх подій в культурному житті нашої громади. Шкода тільки, що такий концерт, де два рівнорядні партнери, соліст і його акомпаніятор проф. Олександер Омельський, мистці високої кляси дали стільки справжньої насолоди своїм слухачам, не мав належної оправи.

В шістьох піснях Барвінського Терен розгорнув широку ґаму експресійного вислову. Героїчне „Ой поля, ви поля", сповнене мелянхолії „Вечером у хаті" та монументальний Псалом 94, перекл. Куліша, контрастували своєю глибиною з ліричними „По садоньку ходить" та „Чи ти мене вірно любиш" і з жартівливим „Вийшли в поле косарі".

Дві арії Перґолезі, „Ніна" й „Се ту м'амі" були передані елеґантно, з прикметною для їхнього пасторального характеру ніжністю.

Терен в свойому реситалі показав зразкове володіння т. зв. стриманою експресією, необхідною в інтерпретуванні клясиків. Виконання Шуберта „Заздрість і гордість" та Шумана „Присвята", не посоромилось би найкращих естрад.

„О молоді літа" з „Ернані" Верді й молитва Валентина з „Фавста" Ґуно завершили першу частину концерту, в якій співак виявив абсолютне зрозуміння та відчуття стилів від клясичного (Перґолезі) до романтичного (Ґуно).

Пісні Бравінського були виконані дещо інакше від звичного виконання українських композиторів, на чому вони безумовно тільки скористали. Терен замість розтягання, яке робить мелодію вправді співучішою, але і розіснажує її емоційність, з притиском підкреслив ритміку пісень, чим осягнув своєрідну емоційну згущеність, якусь гарячкову напруженість на вершку драматичної експресії.

В другій частині „Веснівка" Матюка, „Минули літа молодії" та „Засумуй трембіто" Нижанківського, „Ой вербо, вербо" Людкевича та Степового „Гетьте думи, ви хмари осінні" принесли деяке відпруження для слухача після емоційно загущеної першої частини.

„Небо беззоряне", арія-монолог із опери „Б. Хмельницький" К. Данкевича, закінчила програму реситалю.

За щирі, рясні оплески після кожної точки та при закінченні концерту, співак в надатку проспівав чарівно просту „Колискову" Барвінського.

Від недавно організованої Драматичної Студії при Українському Об'єднаному Комітеті, де Терен не тільки керує вокальною частиною готованої постанови, але і особисто бере в ній участь, студійка Люба Стебельська вручила співакові китицю квітів з подякою від товаришів-студійців за незабутній концерт.

В загальному підсумку треба ствердити сильну індивідуальність нашого видатного співака. Одночасно, в ім'я правди, доводиться сказати, що наскільки в нього в італійській ни німецькій мовах дикція була бездоганна, настільки в українській викликувала застереження. Акомпаніямент О. Омельського стоплювався в шляхетну цілість з інтерпретаційними візерунками співака.

Ярополк Ласовський

Вручення Літературної Нагороди СФУЖО

В Дітройті відбулося вручення літературної нагороди СФУЖО. Таке свято мали ми два роки тому, коли то нагороджено Софію Парфанович за її повість для молоді п. з. „Такий він був". І, оце тепер знову в нашому місті нагороджено Ганну Черінь за її спомин — „Під бомбами Берліну". Вечір присвячений цій події, відбувся 19 жовтня, і його получено з скромним відзначенням п'ятнадцятиліття СФУЖО.

Після відкриття вечора пані А. Волкер — містоголова Централі СУА і голова Окр. Ради СУА, пані М. Квітковська, — голова Централі УЗХ і містоголова СФУЖО виголосила доповідь про значення Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО). Приявні довідалися про діяльність цієї поважної установи. Ця то установа зорганізувала літературний конкурс. Його спонзорувала радна міста Дітройту Маруся Бек, призначила на цю ціль $1000. Їх розділено на п'ять рівних нагород по $100 — перша, і дві по $50. З тої пори відбуваються щороку конкурси, ціллю яких є підтримка талантів.

Доля Домрей відспівала при фортепіяновому супроводі пані Сої три пісні, з них одну Ганни Черінь п. з. „Любисток", яку поклав на ноти Гр. Китастий. Про потребу й висліди конкурсів звітувала Дарія Бойчук, голова дітройтського гуртка книголюбів. Довше зупинилась вона на умовинах, в яких повстав цей конкурс, що є реакцією проти поневолення нашої літератури в Україні.

Вона говорила про життя й творчість лавреатки Г. Черінь. Поетеса стала писати ще семилітньою дівчинкою, брала участь у шкільних конкурсах і була нагароджувана. Мусіла вона мовчати під час університетських студій, щоб не наразитися режимові. Щойно в Німеччині поетеса розвиває вповні свій талант і про неї заговорили голосно. Містила, й тепер містить, свої вірші в багатьох журналах. Досі появилося три її збірки: „Кресцендро", „Братчик і сестричка" і „Чорнозем". Вона не обмежується до поезії. Появляються також її прозові праці — рецензії, сатира й гумор, дитячі оповідання й інше.

Пані Святослава Березовська відчитала уривок з нагородженої праці: спомин п.з. „Під бомбами Берліну"

Маруся Бек розповіла, як постала літературна нагорода. Нею завідує постійний комітет, а міняється тільки жюрі. Досі в конкурсі взяло участь вісім письменниць. Нагороду передали лавреатці пані Квітковська вдекорувала її корсажем, а пані Волкер повідомила, що запросила співробітника американської газети та вручила йому переклади з творів лавреатки.

Г. Черінь прочитала на закінчення два вірші та уривок з поеми „Слово" та етюд п. з. „Українська муза на еміграції". Читає вона гарно, її голос дзвінкий, повний експресії. Публіка зустріла її тепло.

Подякою лавреатці, учасницям вечора та публіці закінчила пані Волкер офіційну частину, після чого відбулася товариська зустріч при чаю і солодкім. Численні особи купили книжки Г. Черінь за просили її про автографи.

С. Парфанович

З українського життя в Бразилії

Протикомуністична акція в Сан Павлі

В місті Сан Павльо національні групи, країни походження яких перебувають під комуністичними режимами, влаштували велику протикомуністичну акцію. В показовому сальоні Сан Бенто зібралась численні представники цих груп, а разом з ними також видатні бразилійські політично-громадські діячі провінції Сан Павльо. Імпрезу відкрив і мав головну промову на ній представник українців, проф. Богдан Білинський.

У матеріялах проголошено, що під сучасну пору „комунізмом поневолено 35 народів".

Серед них названо також „сибірський нарід". Такого покищо в природі не існує. На Сибіру є багато народів, а в тому ольдів, гіляків, татарів, якутів, українців, росіян і т. ін., але вони не створили єдиного „сибірського", ні „совєтського" народу.

Під час цієї акції дуже вдало, річево й переконливо прозвучала промова федерального депутата до бразилійського парляменту Раймундо Паділля. Він рішуче заявив, що Росія віддавна провадить загарбницьку колоніяльну політику, незважаючи на свої кольори — білий, чи червоний. Вона завоювала Україну, Білорусь, Грузію, Азербайджан, Арменію і т. ін. У 1933-му році Сталін створив штучний голод в Україні, яким знищено сім мільйонів українців. Закінчив депутат свій виступ закликом — постійно домагатися на Об'єднаних Націях закінчення існування ганьби нашого століття, чим є Російська колоніяльна імперія.

Наприкінці був добре влаштований концерт з участю представників 25-ти етнічних груп, походженням з Европи й Азії, які постійно мешкають у Сан Павлі.

Українські Вечорниці.

В Бразилії найбільшим успіхом з суто українських масових заходів, користуються та мають найширший розголос не тільки серед нашого громадянства, а й серед його довкілля, Українські Вечорниці, щороку влаштовувані Жіночою Організацією при Хлібобобсько - Освітньому Союзі в Куритибі.

До них завжди, особливо жінки та молодь, старанно заздалегідь готуються: шиють собі українські національні одяги, домовляються, хто які страви зготує для частування гостей, підрихтовують розвагову програму з участю хору, танцюристів та всіляких „забавкарів". В Куритибі бразилійське населення дало вже свою назву нашим Вечорницям — „Український Карнавал".

Дуже вдало випали Українські Вечорниці цього року. Не зважаючи на доволі високі ціни „столиків", людей у великій залі Союзу зібралося не менше 500. З різних кінців міста під'їздили особовими автами та автобусами наші громадяни з усіма своїми дорослими членами родин. Жінки й дівчата — переважно в українських народних строях, з накиненими поверх легкими плащами. Не бракувало й чоловіків у вишиваних сорочках. Досить помітна була кількість гостей і з-поза Куритиби. Як і кожного року, так і тепер мали на вечорницях досить запрошених знайомих з Департаменту Культури провінції Парана та представників інших етнічних груп. Цікаво, що неукраїнські учасники Вечорниць намагаються обов'язково їх не пропустити і часто з власної ініціятиви стараються про запрошення для них.

Українські жінки приготували чимало вареників, пиріжків, холодцю, ковбас, але того всього вистачило тільки трохи за північ, далі вже, аж до 4-ої години ранку, присутнім довелося обмежуватися самими тільки напоями та стандартними канапками.

Багато українських народніх танків підготувала невтомка дівчина Геня Бовкалоська, голова молодечої організації при Союзі. Український хор виступив під орудою п. Василя Чмира. І танці і співи проходили під бурхливі оплески.

Голова „Центру математичних студій Парани".

Естадо Парана має свій „Центр математичних студій", в якому об'єднуються викладачі математики вищих і середніх шкіл та студенти Математичного факультету Панамського університету. В певних проміжках часу цей „Центр" відбуває ширші конференції, на яких обирає свою керівну управу та окремо її голову. На голову звичайно виходить та особа, яка в останньому часі чимось особливим відзначилася в ділянці математики. Поточного року таким головою став студент Панамського університету, що за оцінкою професорів, має вийняткові математичні здібності і вже допускається до наукової праці.

Нашому широкому загалові буде приємно дізнатися, що тим студентом є українець, роджений на рідних землях, п. Олексій Оверченко, який, крім успішної науки в університеті, бере також діяльну участь в українському громадському житті. П. Олексій Оверченко добре володіє українською мовою та далі вдосконалюється в ній, старанно вивчає українську літературу.

Мих. Килимний

Археологія і... „нечиста сила"

Київ :.. мати городів руських. Скільки славетних історичних подій пов'язано з нашою столицею, початки існування якої губляться у сивій глибині тисячоліть!...

Але мало хто знає, що з іменем Києва була колись пов'язана й сумна незаслужена слава резиденції... нечистої сили всієї Руси! Це чудернацьке, абсурдне твердження має свою досить тривалу історію. Згадки про це можемо зустріти і в Шевченка, і в Гоголя, і в Загоскіна. Так один з героїв роману М. Загоскіна „Юрій Милославський", висловлюючи громадську думку, авторитетно заявляє: „Всі відьми родом з Києва". Його підтримує гоголівський філософ Тиберій Горобець: „Тож у нас, у Києві, всі баби, що сидять на базарі, всі — відьми".

Народний поголос навіть точно вказує на місце, куди звідусіль злітались справляти свої „шабаші" відьми та інша нечиста сила. Це місце — славнозвісна Лиса гора на околиці Києва. Остання, як відомо, навіть надихнула геніяльного композитора Мусоргського написати відому музичну картину „Ніч на Лисій горі".

В одному з найбільш ранніх видань з історичної топографії міста Києва — у „Обозрении Киева" І. Фундуклея 1847 р. зазначається: „Що ж до славетної Лисої гори, про яку помовка, разом з помовкою про київських відьом, то вона знаходиться на лівому боці Дніпра на виду в Києва і не великим піщаним узвишшям простягається майже на чотири верстви до сільця Вигурівщини". А у книзі, виданій у Києві 1912 року, читаємо про Лису гору: „Ця місцевість розташована за Лаврою і Видубецьким монастирем". Ще одна Лиса гора (назва походить, певне, від голої, не зарослої лісом верхівки) знаходилась на Куренівці, поблизу Кирилівської церкви.

На перший погляд, все це здасться нісенітницею, чистісінькою вигадкою темного люду, яка не має абсолютно нічого спільного з реальною дійсністю. А виявляється, що старі народні перекази іноді мають свої цікаві підстави...

Як відомо, той період, коли людина навчилася зберігати й передавати свої думки за допомогою різних письмен, порівнюючи з загальною історією людства, дуже незначний, і налічує в кращому випадку 5-6 тисяч років. Величезний же відтинок історії припадає на безписьмовий період, коли будь-які письмена були ще відсутні. Про життя людини в цей час вчені мають змогу судити переважно за різними залишками її культурної діяльности. Саме цим і займається археологія. Як самостійна наука, вона виділилася порівняно недавно, близько ста років тому. Раніше ж речові історичні пам'ятки були ще до того слабо вивчені і систематизовані, що нерідко ставали джерелом всіляких вигадок і перекручень.

Так, за середніх віків, в Европі панувала офіційна теорія, що стародавні кам'яні знаряддя, несхожі на сучасні, які знаходили у землі, створила наче б нечиста сила з метою чаклунства. Кам'яні стріли й сокири проголошувалось метальними знаряддями відьом, стародавні орнаментовані горшки — їх посудом для варіння чарівного зілля. Самі такі пункти, де знаходились подібні речі, вважалися „нечистими", „заклятими" місцями, куди злітала ся ночами різна нечисть.

Але повернемось до Києва. Як ви вже, мабуть, здогадуєтесь, „сумна" слава київських урочищ також має свої „історичні" підстави. Археологічні дослідження, проведені за останній час на території Києва та його околиць, показали, що саме на цих урочищах знаходився ряд великих стародавніх поселень.

Слід гадати, що велика кількість різних знахідок саме і викликала за часів середньовіччя думку про їх особливе, „закляте" походження, так само, як це робилося і в інших місцях. Надзвичайне ж багатство київського району на подібні археологічні залишки, які свідчать про велику обжитість його з найдавніших часів, і створило згодом незаслужену леґенду про Київ як улюблене місце всілякої „нечистої сили".

В. Диденко

„Я ВІДВІДАВ УКРАЇНУ"

Інж. Степан Куропась (перший по правому боці за столом), автор друкованого тепер у „Свободі" репортажу „Я відвідав Україну", під час відвідин в „Товаристві дружби із зарубіжними країнами" у Києві, про які мова в друкованій сьогодні частині репортажу.

Вісті з Каліфорнії

Після давно небувалої спеки, яка доходила до 106 і 108 ступнів, прийшла осінь з її каліфорнійською красою. А з нею і пожвавлюється громадське життя лосанджельських українців. Каліфорнія росте. Росте й українська громада, дарма, що членство Укр. Культ. Осередку росте зовсім не в пропорційному відношенні до числа новоприбулих та все ще прибуваючих сюди українців. Але напевно зросте і членство УКО.

Кредитівка

Не можна сказати, щоб справою організації української кредитівки ніхто раніше не цікавився. Були ініціятори, були й перші кроки заходів. Але лише тепер на спеціяльно скликаних загальних зборах УКО це питання набрало такої форми, що нема жодних сумнівів, що кредитівка буде і то досить скоро. Збори ухвалили додати одну точку до існуючого статуту Укр. Культ. Осередку для того, щоб УКО мав право давати почин, ініціятиву чи й спонзорування кредитівки, яка має бути цілком окремою установою, в жодному фінансовому зв'язку з Осередком. Обрано спеціяльну комісію, яка уважно простудіює правничу сторону цієї справи, після чого зреферує все це Загальним зборам, які остаточно й започаткують нову еру в житті українців Каліфорнії — еру кооперації. До згаданої Комісії ввійшли: Веселий, Романюк, Новак, Вусик, Бойко, В. Сіяк, Вибираний.

Ювілей організованого життя

Тому, що перші українські організації в Каліфорнії появилися ще в 1922 - 23 році під різними назвами та з різними засягами своєї діяльности, як також тому, що сьогоднішній Укр. Культурний Осередок — це продовження безперервної діяльности української організованої громади навколо Централі в Лос Анджелесі протягом останніх 20 літ, вирішено в цьому році відповідно відзначити цю подію під знаком 40-ліття українського організованого життя в Каліфорнії та 20-ліття УКО. До Ювілейного Комітету ввійшли: п. п. Веселий, Дикий, Новак, Білинський, М. Брикнер, Вусик та представниця від Союзу Українок.

Український відділ публічної бібліотеки

Цього українського відділу в публічній бібліотеці міста Лос Анджелесу ще нема. Але він буде. У цьому напрямку особливо багато й уперто діє інж. Л. Романюк, роблячи заходи кореспонденційним шляхом з управою бібліотеки, арґументуючи необхідність такого відділу, п. Романюк прочитав громаді останнього листа від управителів бібліотеки. З нього ясно виходить, що, якщо українська громада буде частіше вимагати українських книжок до читання, справа влаштування спеціяльного відділу буде полагоджена позитивно. Майже всі національності мають свої відділи в прекрасній бібліотеці Лос Анджелесу. Тому ті, що читають американські книжки, відвідуючи бібліотеку, могли б запитувати там і про українські і цим допомогли б акції окремих осіб, які поставили собі за завдання за відкриття такого відділу змагатися постійно й систематично. Листи від українців, особливо студентів, до управи бібліотеки також зробили б своє добре діло.

Привітання „Свободі"

Беручи до уваги велетенську працю, що її виконала за 70-літній час свого існування „Свобода", як також дякуючи їй за широке й постійне висвітлення життя і праці українців Західнього Побережжя Америки, Надзвичайні Збори Українського Культурного Осередку, що відбулися 20-го жовтня в Народному Домі, під однодушні оплески всіх присутніх підтримали пропозицію одного із членів — доручити Управі Осередку вислати привітального листа найбільшому й найповажнішому пресовому органові у вільному світі з нагоди його 70-літнього Ювілею.

Ювілей композитора Гр. Китастого

Хоч заходи про влаштування Ювілейного Концерту маєстра Гр. Китастого з участю хору „Кобзар" велися від весни цього року та була надія на його переведення в грудні місяці, з ряду технічних причин, представлених Управою Хору, Концерт з нагоди 30-тилітньої мистецької діяльности комп. Гр. Китастого перенесено на лютий 1964 р. Особа композитора, диригента й бандуриста Гр. Китастого настільки популярна й шанована в усьому українському світі, а його творчість настільки національно корисна, що Ювілейний Комітет, тепер у поширеному складі, разом з представниками хору „Кобзар" використає цей час для підготовки до імпрези на такому мистецькому рівні та в такій формі, на яку заслуговує Ювілят і його творчість. Ювілей - Концерт призначено на 23-го лютого 1964 р.

Іван Овечко

Посмертні згадки

РОМАН ФІЛІНСЬКИЙ, член 25 Відд. УНСоюзу, упокоївся в Бозі ненадійно в неділю, 3-го листопада 1963 р. Покійний родився 1916 р. в Тернополі, Україна. Похорон відбудеться в суботу 9-го листопада о год. 9:30 ранку з пох. зав. Коцюбинського у Філядельфії, Па. В. Й. П.

Управа Відділу

ВОЛОДИМИР КУЧМІЙ, член 316 Відділу УНСоюзу в Рочестері, помер 19 вересня 1963 р. Покійний родився в Америці 1917 р. Належав до Т-ва від 1939 р. Був активним в Т-ві, як представник молодшої ґенерації і занимав пост заступника фінансового секретаря через 2 роки. Його смерть стала невіджалуваною втратою для його жінки Ванди, дочок Несі і Сузанни, старенЬких родичів, загально знаних і активних членів Т-ва Миколи і Агафії Кучміїв та для цілого Т-ва. В. Й. П.!

НИКОЛА САМБІР, член Т-ва „Мир", 324 Відділ УНСоюзу у Філядельфії, Па., помер 9 лютого 1963 р. Уродився 8 грудня 1884 р. в Сороцко, Скалат, Зах. Україна. Був довголітнім і взірцевим членом Т-ва. Полишив в глибокому смутку дружину Марцелю і дітей: Марію, Анну, Мирона, Євгенію і Ольгу. В. Й. П.!

Управа Т-ва „Мир".

ОСИП ФИЛИПС, член Т-ва „Мир", 324 Відд УНСоюзу в Філядельфії, Па., помер 8-го жовтня 1963 р. на короткотревалу недугу. Покійний народився у Філядельфії, був взірцевим членом. Залишив в смутку дружину, 4 дітей і матір прибиту горем. В. Й. П.

Управа Т-ва „Мир".

ТАРЗАН, ч. 5137. П'єр Блянк вмирає...

...THE APE-MAN HOPED TO CONFIRM HIS BELIEF THAT PIERRE BLANC WAS INVOLVED IN THE WAR PLANS OF THE NATIVES.

HE QUICKLY ENTERED THE BATISTE HOSPITAL AND FOUND THAT THE PLACE HAD BEEN VACATED-- 1-23-5137

BY EVERYONE, THAT IS, EXCEPT THE DYING FRENCHMAN, WHO CALLED OUT WEAKLY FOR ASSISTANCE!

Мавполюд сподівався потвердити свою віру в те, що П'єр Блянк був замішаний у воєнні пляни тубільців.

Він швидко ввійшов до шпиталю Батісти і ствердив, що там було пусто...

За вийнятком хіба тільки вмираючого француза, який потихо просив про допомогу!